

ОДЕРЖИМИЙ КРАЄЗНАВСТВОМ

(Бігусяк М. В. Одержимий прикарпатець (у вінок пам'яті професору Володимирові Полеку) / наук. ред. О. Б. Гуцуляк; відп. ред. М. Ю. Косило. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2024. – 48 с.)

27 вересня 2024 р. в часі відзначення 100-річного ювілею від дня народження професора Володимира Теодоровича Полека (1924-1999) – знаного бібліографа, літературознавця та краєзнавця – в Науковій бібліотеці Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника відбулася презентація видання «Одержимий прикарпатець (у вінок пам'яті професору Володимирові Полеку)», видана під егідою Івано-Франківської обласної організації Національної спілки краєзнавців України. Автор книги – Михайло Васильович Бігусяк, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, у 1998-2016 рр. був директором Наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та організатором у бібліотеці іменного фонду професора В. Т. Полека.

У книзі, яка є збіркою різночасових публікацій про професора, подано спомини про роки їх взаємного спілкування, академічне наставництво професора, проаналізовано його літературознавчі та бібліографознавчі студії. Зокрема, йдеться про дослідження В. Т. Полеком маловідомих та архівних матеріалів про життя та художню спадщину визначних корифеїв української літератури – членів «Руської Трійці», І. Франка, В. Стефаника та ін.

Так, книга відкривається статтею-спомином «Невтомний ратай на полі української літератури та краєзнавства». Автор оповідає про перші зустрічі з В. Т. Полеком та свої враження від них. Будучи студентом-першокурсником, він із здивуванням відмітив особливу академічну тактовність професора, його повагу до студентів і готовність до наставництва на науково-дослідницькій ниві. Автор згадує про певні колізії та випадки зі спілкування з викладачем. Також М. В. Бігусяку випала місія як директору наукової бібліотеки приймати у фонд і організувати вивчення спадщини професора – його особистого архіву та значної частини власної бібліотеки, про що докладно йдеться в цій статті.

Наступна група статей присвячена тому, як професор В. Т. Полек досліджував та пропагував у періодичних виданнях спадщину невтомних будителів національної самосвідомості галичан – членів «Руської Трійці» Івана Вагилевича, Якова Головацького та Маркіяна Шашкевича. Частина статей присвячена окремим персоналіям цього культурно-просвітительського феномену, а інша – узагальненому образу їх як власне націонал-романтичної «Руської Трійці», окреслює їхні внески у створенні «Русалки Дністрової» та першопублікації творів усної народної

творчості, про контакти та впливи польських романтиків (як от Я. Захари́евича) на подвижництво на ниві молоді української літератури, про трагізм їхньої долі та блукання манівцями ідейно-релігійних самовизначень. Також перу професора належать рецензії на дослідження інших науковців щодо членів «Руської Трійці», в яких подаються певні уточнення і висвітлюються деякі відзначення ювілеїв письменників на Прикарпатті.

Інша група публікацій присвячена вивченню В. Т. Полекам творчого надбання І. Я. Франка та його роль у формуванні наступних поколінь українських літераторів. Так, у статті «Франкова «академія» в оцінці і поглядах професора В. Т. Полека» розкривається як вплив «академії» І. Франка на творчість Лесі Українки, М. Черемшини, У. Кравченко, так і роль Прикарпаття у спадщині «Великого Каменяра» (Прикарпаття як своєрідний «сад Академа» – місце, з якого черпають натхнення для творчості). Також В. Т. Полек присвятив місце ролі «німецької академічної скрупульозності» у перекладах ним творів з іншомовних літератур та у створенні оригінальних-текстів-ремінісценцій. Своєрідним «академіям» як пошануванню пам'яті про І. Я. Франка також знайшлося місце у дослідженнях В. Т. Полека, який цікаво фіксує традиції відзначення на Прикарпатті ювілеїв письменника.

Стаття «Стефаникіана» професора В. Т. Полека» присвячена вивченню дослідником життєвого шляху та творчої спадщини патрона Прикарпатського національного університету – Василя Стефаника. Це знайшло своє втілення як у понад 60 публікаціях, так і у формуванні частини архівного фонду. Зокрема, значна увага присвячується тому, як у радянський час перекручували або замовчували певні частини текстів В. Стефаника, в яких висвітлювалися національний патріотизм покутян та їх ненависть до московських захланців. Також В. Т. Полек виступив як ретельний рецензент багатьох видань про В. Стефаника, і у своїх відгукках доповнює або уточнює факти та інтерпретації, що викликало схвалення інших стефаникознавців.

У рецензованому виданні наявна публікація, в якій М. В. Бігусяк досліджує епістолярний архів професора В. Т. Полека, зокрема – листування з відомим львівським вченим-бібліографом Мирославом Олександровичем Морозом (1923-2006), який значною мірою виступав спочатку як наставник, а надалі – як колега В. Т. Полека на ниві біобібліографічних досліджень франкознавства і лесезнавства, вивчення творчості І. Котляревського та М. Драгоманова, рецензування видань.

Узагальнюючи, зауважимо, що рецензоване видання «Одержимий прикарпатець» М. Бігусяка заслуговує на увагу з боку істориків української літератури, бібліографів та молодих дослідників. Воно, безумовно, стало ще одним внеском в українську гуманітаристику.

Як зазначив на презентації видання директор Наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Р. О. Дзумедзей: «... Сподіваємося, що Михайло Васильович Бігусяк не завершить цим виданням своїх полекозначих досліджень і відкриє нам ще нові й нові грані таланту цього непересічного дослідника!».

Олег Гуцуляк, м. Івано-Франківськ